

У всі часи екранізації класичних драматичних творів була досить популярними та потрібними. Люди не завжди мають час на прочитання книги, тому вони часто вирішують подивитися фільм, адже це набагато простіше. Наша дослідницька робота базується на творах письменника та драматурга Івана Котляревського, зокрема на кіноверсіях п'єс «Наталка Полтавка» та «Москаль-чарівник», у яких висвітлюються актуальні проблеми сьогодення. Темі побутових та соціальних відношень і їх реформація в XXI столітті.

Отже, розібравши нашу дослідницьку працю, можна зробити висновок, що довгий час мистецтвознавці та кінознавці дотримувались думки, що екранізація — це виключно переклад драматичного твору з літературної мови на мову кіно. Водночас, аналізуючи екранізації, висновуємо, що це дуже цікавий феномен. Особливість будь-якої екранізації — особисті уявлення режисера і час, у який ця екранізація була створена, а також особливості жанру. Режисер, беручись за перенесення першоджерела на екран, керується своїми уявленнями, сприйняттям твору, епохою та уподобаннями людей, адже всі ці фактори впливають не тільки на продуктивність творчої роботи на майданчику, а й на попит у глядача, при виході роботи на екрани.

Ю. Шевченко

ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМ — ОСНОВА НЕРЕАЛІСТИЧНОЇ ДРАМАТУРГІЇ

Y. Shevchenko

EXISTENTIALISM AS THE BASIS OF UNREALISTIC DRAMA

Коли йдеться про нереалістичну драматургію, більшість вчених зазначає саме «театр абсурду» 60-х рр. XX ст. Хоча це поняття набагато ширше, адже драматурги дійшли до терміну «абсурд» поступово, через сюрреалізм та екзистенціалізм. Сюрреалізм є проміжною ланкою між реалістичною та нереалістичною драматургією, а екзистенціалізм заклав ґрунтовні основи для подальшого розвитку нереалістичної драматургії.

Екзистенціалізм, або філософія існування — це особливий напрямок у філософії XX ст., що акцентує свою увагу на унікальності буття людини. Філософія екзистенціалізму з'являється в період напруженого переживання кризи європейської цивілізацією, що призвело до усвідомлення споконвічного трагізму людської долі та перебудови світоглядних установок особистості, покинутої на самоті серед ворожого світу. Це є дуже актуальним, адже зараз ми маємо подібну ситуацію, коли людина стикається з війною. Багато українців опинились у складній ситуації та зіштовхнулись із граничними станами. Та все ж люди живуть та діють, хоч і продовжують нести свою тяжку ношу, як той Сізіф, що котить камінь знову і знову. Екзистенціалісти вважали, що саме таку людину слід вважати дійсно живою та щасливою.

Екзистенційна драма виникає у період поширення екзистенціалізму у філософії та літературі. Французький театр одним із перших звернувся до цієї філософії (Ж. Сартр, А. Камю, Ж. Ануй тощо). До основних характеристик, запозичених абсурдистами у філософів-екзистенціалістів, належать: ізольованість людини від зовнішнього світу; індивідуалізм і замкнутість; відсутність спілкування одне з одним; безмістовність активних дій; неможливість досягнути мети, яку ставить перед собою людина, та ірраціональний спосіб досягнення дійсності.

Тож, світогляд кожного актора, що працює над нереалістичною драматургією, має бути емоційним, чуттєвим та образним — ірраціональним, а не раціональним. Актор має розрізняти різні емоції, вдосконалювати чуттєвість до дотику, запаху, зорового, слухового сприйняття. Однією з найважливіших здібностей актора є образне мислення, яке в екзистенційності людини перетворюється на ірреальне. Ці постулати екзистенційної драматургії розкривають перед актором багатий світ явищ, що є важливим фактором для втілення образу в нереалістичній драматургії.

Екзистенціалізм у драмі знаменує повернення до індивідуального існування, оскільки тут є філософськи обґрунтована установка вибору самого себе у граничних, та навіть трагічних ситуаціях. Посилання на незмінну долю людини призводить до особливої художньої форми п'єси-параболи. Параболічна п'єса сприймається відразу у двох планах: безпосередній драматичний сюжет, що розгортається на сцені, та прихований сюжет, сенс якого має осягнути глядач. Тобто, у цій драматургії існує текст драматурга та паралельний світ існування, що містить у собі сховані думки та проблеми драматичного матеріалу. Паралельний світ існування має бути розшифрованим та викритим акторами і режисером під час роботи над екзистенційною драмою. Зрозуміти спосіб існування в паралельному житті — це зробити крок до перевтілення в іншу істоту. Крок до входження у спосіб мислення, особливості поведінки та природи почуттів іншої людини. Щоденне усвідомлення актором того, що він може в реальному житті існувати в паралельному світі, є важливим етапом у роботі над нереалістичною драматургією.

Екзистенція — це внутрішнє, суб'єктивне буття людини. Існування не піддається раціональному пізнанню, і єдиний спосіб осягнути його полягає в тому, щоб пережити й описати своє буття так, як воно відкривається в безпосередньому переживанні внутрішніх почуттів. Пізнання як переживання буття, що виявляє волю людини. Воля є важливим поняттям екзистенції. Вона проявляється в тому, що людина сама створює себе. Думки людини спрямовані в майбутнє, тож вона усвідомлює себе як проєкт майбутнього, що переживається суб'єктивно. Людина спочатку існує, а потім знаходить свою сутність. Отже, треба розуміти, що актор в екзистенційній виставі приходить вже із сутністю свого персонажу. Попереднє існування, створення історії життя персонажу та накопичення емоцій, переживань і почуттів відбувається до вистави. У сюжеті існує три іпостасі: «Я» актора, «Я» персонажу та фізичного тіла, що є вмістилищем для обох «Я». Цей триптих є головним стрижнем, на якому базується нереалістичний метод існування актора.

Таким чином, екзистенціалізм увів у нереалістичну драматургію такі важливі поняття, як ірраціональний спосіб осягнення дійсності, паралельний світ існування та триптих: актор, персонаж, тіло. Це робить нереалістичні п'єси надскладними для постановки, але водночас і цікавими. Щоб впоратися із цим завданням, актори мусять створити у власному житті свій неповторний ірреальний світ існування. Отже, саме екзистенція віддає кожній людині на володіння її особисте життя і покладає на неї повну відповідальність за існування.